

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Ó-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

(D) Szemle. Dec. 22-ki szemlémben említettük volt, hogy a magyar viszonyok tárgyalása némi élénkséget keltett a kül és belföldi lapokban; most nem véltük érdektelennek ezen vitaközlés némely oldalait olvasó közönségünkkel is ismertetni. A vitaközlésnek fő élénkségét az Allg. Zeitung adta, a mennyiben az részint a „Revue Contemporaine”-ben megjelent „La Hongrie et l'Autriche de 1848 a 1859” (Magyarország és Ausztria 1848-tól 1859-ig) című s öszvesen VI tömött szakaszra terjedő cikk-sorozat ellen polemikát kezdett, részint már az előtt a magyar-honbani nyelvviszáltyról értekezett, melyre később a „Wanderer” hasábjain adtak feleletet Magyarhonból. E három lapban felmerült vitaközlés nem kis érdeket kölcsönözött a kérdésnek, mely most az által vált feltűnőbbé, hogy éppen a Revue Contemporaine hasábjain adatott ki a legterjedelmesebb értekezés, a mely időszerű irat, a mint tudjuk, a Revue de deux Mondes című vállalat ellen indult meg, a francia császár által gyámolítva.

A Revue Contemporain vitás alá vett cikkét ezen tételen kezdte: „Ugy látszik igaznak valának a sybillai jóslatok, s gyakran teljesülnek azok a 19-ik században is oly kormányok hátrányára, melyek nem tudnak idősebbre engedni, nem tudják kis áldozattal megváltani azt, mi később csak nagy áldozatokkal megváltható.”

Ezen alapfeltételre indulva ki, felemlíti az író, hogy gyakran, s kivált 1848-ban az európai diplomácia, azon a sajtó által is többször vitatott eszméhez képest: hogy t. i. Ausztria kisebbségek Olaszhon felől, s terjeszkedjék keletfelé; ajánlott Ausztriának kárpótlást az aldunai tartományokban, mit azonban ez utóbbi mindannyiszor visszautasított, mig nem végre az 1856. márcz. 30-iki béke, és az 1858. aug. 18-iki békeegyezmény ezen terv lehetőségét elnapolák, vagy leronták. „Midőn egy európai nagyhatalom terjesztene akárki birtokát s befolyását — írja a cikkíró — szükség, hogy hódító tervet oly tartományt vagy népeket vegyenek czélba, melyek még hátramaradtak, vagy ilyeknek tetszenek, s hogy azokat a polgárisodás egy nagy öszveggel kárpótolja azon függetlenségért, melyet tőlük elragadt (qu'il leur ravit). Szükségtelen mondani, hogy Olaszhon egyike a szárazföld legpolgárisultabb tartományainak, s így mitsem nyerhet az osztrák uralom által; de sokan hitték, hogy nem ez az eset lett volna a dunai tartományokra nézve.”

„Isten mentse — folytatja az író — hogy azon fiatal államok függetlenségét fenyegető következtetést vonjunk ki, melyeket Franciaország segítő a Dunánál alapulni; de mégis igaz marad, hogy a Habsburg-birodalom azon sorsa, hogy befolyását inkább kelet mint nyugat felé terjeszse, ma tisztábban nyilatkozik mint az utóbbi események előtt.” Kiemeli továbbá az író, mit mi is már régebben kimondottunk, hogy Ausztria győzelmével már Olaszhonban, s a német egységre törekvés által Poroszhon hegemoniájának előnyére fenyegettetve, neki önmagában kell az erőt keresni, befolyását kelet felé terjeszteti, s ezen erőt és czélt csakis Magyarhonban keresheti és érheti el.

Felemlíti az író, hogy a Habsburg-birodalmat képző ország-

csoportozatnak rendszerint kétféle hivatást tulajdonítanak, egyik: hogy Európának válaszfalát szolgáltassék az osztrák ellen, másik, hogy keletfelé közvetítse az európai civilizációt. Ezen hivatást — írő állítása szerint — Ausztria csakis egyszabad és virágzó Magyarország közbenjárásával tölthetné be. Ittfelelmitve M. ország érdemeit a törökök elleni harcokban, döntő befolyású állását az osztrák birodalomban, néhány statisztikai adattal ismerteti ez országot. Magyarhon az 1848 előtti szervezés szerint 6.175 négy-szög geogr. mértföldet tévén, szinte fele részét teszi a birodalomnak, 500 mfölddel nagyobb Angolhonnál, 1000 mfölddel Poroszhon-nál, Frankhonknak $\frac{2}{3}$ -ét üti, nagyobb mint négy német királyság (Hannover, Württemberg, Szász- és Bajorország), ezekre adva még két három oly királyságot mint Portugal vagy Piemont még mostani határai közt is, s ha Erdélyt s Horvátországot mellőzve csak a többi részt vennők is, Magyarország Európa 5- vagy 6-ik állama volna. Ismerteti ezután M. ország szellemi állását, termőképességét, népességét, mely szinte Poroszországgal versenyez, s háromszor nagyobb mint Belgium, Hollandia, vagy Piemonté, mely népesség, habár nem tartozik egy nemzetiséghez, de Belgium példája — hol vallonok és flamandok jó egyetértésben élnek — megnyugtató előpéldául szolgálhat. Ezek által emeli ki író azon specialis jelentőséget, melyet Magyarország Ausztria lételeire nézve gyakorol.

Második cikkében előadván a magyar nemzetnek az osztrák császári ház alá átmenetelének történelmét, azon folytonos szellemi harcokról szól, melyet a birodalomban beolvasztásra törekvés ellen Magyarországon a többi népek ellen a magyar nemzet folytatott; mely kitartó küzdésnek elvégre a benső nemzeti-ségek feltékenysége látszott legvalószínűbb gátot vethetni.

Magyarországon — e mű III-ik cikkje szerint — a külön néptörzsek versenyzése, mely 1848-ban oly véres küzdést idézett elő, egészen új; meglehetően határozni születése napját. Akkor kezdődött az, midőn a legelső panszláv költemény egy evangélikus paptól megjelent, melyben a magyarok kiirtása, s a szláv özőnveznek egész a Szajnáig kiömlése énekeltetett. Ez ezen költemény a magyarok közt jelenhetett meg, s a dühös munka írója Pesten lakhatott a nélkül, hogy legcsekélyebb visszatör-lésnek lett volna kitéve sat. Ez — folytatja az író — becstelét-re válik a magyaroknak, s mutatja, mennyire alaptalan azon elnyomási s türelmetlenségi vád, melyet a magyar szabadelvűség ellen annyira felhozottak.

Ezúttal átszáll az író a magyar nyelv fejlődésének alapjaira. A magyar nemzeti elem őbrülését leginkább II. József császár korába viszi fel, mely kezdetben nem volt egyéb, mint óvás az akkori németesítés ellen. Ez uralkodó halála után a kérdések is másként alakultak. Metternich herceg kormánya alatt a nemzeti elem iratszolgálatát sem semmi sem fenyegette; s így a hódítás, mit nyelve mellett a magyar tett, egy nyelv ellen folyt, mely semmi népek s országnak nem volt nyelve: a latin ellen. Igen természetes, hogy a magyarok az élő nyelvet akarták a holt helyett alkalmazni (mely élő nyelv már Erdélyben mint törvényhozási s igazgatási nyelv századok óta jó sikerrel állotta

ki a próbát. Sz). Ime ide szállítható azon nagy nyelvi kérdés mely körül annyi árnyat gyűjtöttek. Mig csak a nemesség élt politikai létet, a latin nyelv mehetett, de miután a polgárisodás behatolt a Duna vidékeire, s az egész nemzet vágyott a nemesség jogaiban osztozni, természetesen fel kelle áldozni a csak néhányaktól ismert holt nyelvet. Így hirdeté ki a pozsonyi ország-gyűlés a magyar nyelvet a közigazgatás és közoktatásban, a létesült akadémia által alkalmazván azt stb. S a nem magyar nemzetiségek panaszkodhattak-e a magyar nyelv bitorlása ellen? A XIX-dik század törekvései középette egy holt nyelven nem lehetett már követni Európa haladását. S volt-e egyetlen élő nyelv Magyarországon, mely az elsőségért a magyar nyelvvel versenyezhet vala? Még a legdühösebb forrongásában is népek versenyzésének, egyik sem tuzolta annyira követelését, hogy nyelvét államnyelvvel emeltetni kívánta volna sat.

Legyen szabad még kiemelnünk ezen cikk e tárgy körüli észrevételeinek néhány pontját, minthogy épp ezek azok, melyek az Allg. Z. it. leginkább megtámadott, a mint alább látni fogjuk.

„Egyébiránt — írja az író — a magyar nyelv elvitázni, hogy nyert rangját megtartsa, igen bajosnak lehetne elvitázni, mert az nyelve azoknak, kik az országot meghódíták, annak saját létét adták, politikai intézvényekkel láták el, s védteék annyi századon át kül s bel ellenség ellen; azon felül nyelve az a lakosok viszonylagos többségének; mert a 13 millió lakóból, mit 1848-ban Magyarhon számított, öt milliónál több volt magyar, s e számnak felét sem közelít meg egyik ottani nemzetiség sem. Ezen felül a magyar nyelv — a németet kivéve — legkifejelettebb irodalommal bír. A szláv faj öszszes száma igaz hogy jelentékeny, de az három külön csoportra oszlik, melyek egymást éppen nem értik, s legfőbbikük még az írásban is eltér a többitől: mig a horvátok a latin addig a szerbek a cyrill betűket használván sat.

Ennyit emelünk ki azon terjedelmes cikksorozatból, mely-lyel nem az egész értekezés modora s irányja felett akarunk helyeslést vagy ellentmondást kezdeményezni, czélunk csak ezen pontok kiemelése, melyekre vonatkoznak az Allg. Zeit. polemikus tételei. Egyébiránt ez még csak mondhatni kezdte a „R. Cont.” cikkének, mely sok alaposággal tárgyalja a magyarok viszonyait s létezésük fontosságát Európa szíkjén, valamint a császári dynastia érdekében. A czikk tagadhatlanul sok logikai erővel van irva. Azonban az „Allg. Zeit.” máskint fogta fel a kérdéseket, s dec. 3-diki száma első cikkében „Frankreich und Ungarn” cím alatt vitátas alá véve épp ezen részét a cikksorozatnak, többek közt így okoskodik:

„Párisi levelezőink egyike már figyelmeztetett minket, hogy a magyarhoni surlódások nemokára a francia hivatalos sajtó kedvencz tárgyai leendének.” Ezzel a „Rev. Cont.” főn czimzett cikkére törve így folytatja: „Ezen irat az utóbbi évtizedbeli magyar agitációt az utóbbi napok izgalmainak szösz-renti méltánylással tárgyalja. Hogyan szólhat valaki pirulás nélkül nemzetiségi kérdésekhez, midőn beszél valaki pirulás nélkül nem bír a Magyarhont lakó külön nemzetiségek létszáma,

BORONKAI MARGIT.

Történeti regény.

(Folytatás.)

Bethlen és Bektás zavart nyugtalanságban voltak, hogy e szerencsés támadási alkalmat nem használhatták, holott e vár gyors meg-rohanása bizonyos győzelmet ígért, de gyors előnyomulásuk közben a szükséges ostromló szerekről nem gondoskodhatva, ténlenül kénytelenítették végig nézni az elemek előharczát.

Farkas Miklós csapatjával a szt. György, Kálmándy a szt. Mihály kapuján tettek ugyan egy próbátámadást, de a várbeliek oly erős keresztíttal fogadták, hogy a támadók kénytelenek valának visszavonulni.

II.

Gyulafehérvár a Maros völgyében fekszik, az Erdélyben legjobb bortermő hegyek alján, pompás térségen; ezen nyugotra eső hegyek, s a keletre előtte lefolyó Maros közti térség középpontján, mind a hegyektől, mind a Marostól erő lépésnyire.

Még Árpád vezére Gyula, fedezte volt föl e várat, mely a hajdan nagyszertű Apulium romjaiból fennmaradt.

Nem földalton leirni e várnak legrégibb s legujabb alakját, de fölöslegesnek nem tartom, némileg lefesteni, mint állott az beszé-lyünk korában.

Várfalai az ősi romok maradványaiból voltak fölépítve Gyula által, és sok nevezetes római emlékek, szobrok, körmetszések s faliratok voltak itt-ott láthatók a romlodozott kődarabokon, melyeket a pénzék s kuta-kásái közben a földből kihánytak.

A négy-szög vár ezer lépésnyi területet foglalt el, melyből keletfelé a szt. György, nyugatfelé a szent-Mihályról nevezett kapu-kon volt kijárás.

Legnevezetesebb épületei közé tartozott a

fejedelmi palota, mely egykor az erdélyi püspökök által építettett, s később Izabella királyné, s fia János Zsigmond által nagyszertűen kiékesítettett, ez épület a vár délnyugoti oldalának nagy részét foglalta el.

Ennek közelében állott a Mihály arkan-gyalról nevezett nagyszertű egyház, melyben Erdély fejedelmi férfainak hamvai pihennek.

A vár sáncokkal volt egyrészen első Ferdinánd király parancsa folytán körítve, de az elkezdett munka csak később Bethlen Gábor fejedelemsége alatt hajtatótt tükélyre. Beszélyünk korában e sáncolás a délkeleti vonalon terült el csak.

Ilyen volt a vár alakja beszélyünk korában. Öt nappal a vár megszállása után Székely Mózes is megérkezett, minden öszve-gyűjtött török, tatár és rácz hadaival. Maga Fehérvárnak Borbánd felőli határán ültött táborn, mintegy nyolcezerenyi tatár seregét pedig különváltan a magyar s török tábornól a Maros vonalára telepítette.

Megérkezésvél azonnal kiáltványokat bo-csátott hazaszerte, melyekben Erdély népét halálbüntetés alatt fegyverre hívja fel, a vár ostroma után gyorsabban kezdze látni, bárha élénken érezte a várívó ágyuk hiányát. Nem volt többje két kisebb alig egy fontos réz-ágyujánál, de Spinosá sem állja jobban. Akkor még a had gyilkoló eszközei nem voltak oly könnyen előteremthetők a gyárvállalkozás és közlekedés kibeszélhetlen hiányai miatt, sőt a mostani hadfegyverkezettel mozogni is bajos, sőt szinte lehetetlen volt volna a stüpe-dekes és annyira rossz országotakon, melyek miatt szinte hadieszköznek kellett hogy minden hadviselő fél tekintse a kavicscsal rakott szekerekre, s kavics hordó kosarakat, melyeknek segélyével a tábor előtt azon korban az utat vonalonként készíteni szokták, éppen nem lévén az országnak csak valamennyire használható közlekedési vonalai. Ezen helyzet az igaz, hogy a támadó hadviselést is nagy részben akadályozza; de más felől az egyszer betelepített hadak kiköltözését is tetemesen

bátraltatá, úgy hogy a megtámadott nemzet-nek mondhatni nyakára költözött a győze-delmes ellenség. Az akkori esatavesztések halottakban nem voltak oly rettenetesen nagyok mint a minőket korunk harczeit mutat-nak, azonban a végén mégis több ember pusztult el egy hadjárat alatt, mert a hadiál-lapot s ezzel kapcsolatban a barbár vérontás folytonos volt; s azonfelül emberek ezrei hur-csoltattak akkor az ellenség rabszójaira fü-zetve idegen országokba, kik ott veszték nyo-masztó szolgaságban, soha sem látva többé hátrahagyott kedveseiket.

Tehát a mint említett Székely Mózes alig hozott egy pár ágyut, és Spinosá sem kér-kedhetett többel, s mondhatni a vívók s vé-dők hasonló fegyverekkel kiüzének.

Első dolga volt Székely Mózesnek a sz. Mihály kapu irányában sáncot hanyatni, ho-vá ágyúcskáit felállítva a várat lövöldöztetni kezdte.

A mint az első ágyu eldőrdült, az óriás ötszögű tornyot egy nagy fekete bozontos alak jelent meg, s a torony ablakára hosszú dárdat tüzött ki, melyre nagy uszályu fekete lobogó volt alkalmazva, halalos ellentállás jelül.

— Vezér! — szólott Jármy Bethlenhez, — nézd azon szerezest a torony ablakában, he-tek előtt ez az apahidi erdő rémkirálya volt, egykor elesett fegyverem alatt, s most látom újra feltámadott; úgy látszik Spinosá gyö-nyörét leli vad alakjában, hogy öltözetét sem változtatta meg, sőt valószínűleg a bozontos hajú közű rekedett bojtortánokat sem engedi kitakarítani.

— Valóban borzadalmas alak, — szólott mosolygva a fiatal vezér.

— O mint emberevő, rémülete volt a vi-déknek, — szólott Farkas. — Azt hiszem Spinosá azért küldte fel a torzalkotól elhatározott ellentállási jelét, hogy minket annál inkább felbőszítsen. Mikor is lesz már vége e pusztá-pufogatásoknak? mikor fogjuk megrohanni a falakat?

— A mint a vívó-létrák s falromboló gépek elkészülnek, — szólott Bethlen.

— Kijelentem uram, hogy a rohamban én is lovassaimmal együtt résztvevő, — szólott Jármy.

— Reátok számítottam is uram! — szólott a szellem és bátorsággal, s katonai lánge-sztiséggel magát már ekkor, mondhatni zsen-gé fiatalágában kitüntetett Bethlen Gábor, később hazánk legdicsebb fejedelme. — Ke-gyelmet feladta leend az ötszögű tornyot rombolni, mig rést nyitunk a gyalogság előtt, vagy az egész torony fekete zászlójával együtt ledől!

Nyolcz nap telt már el a vár sikeretlen ostromában. Az egész inkább időtöltésnek mint esatázásnak volt mondható.

Ez idő alatt azonban Székely Mózes a várostromló szerekkel annyira készen volt, hogy a komoly megtámadás percét eljött-nek látta.

Még egyszer felszólította Spinosát a vár feladására, de ez ágyuk s puskák dörgésé-vel felelt.

Huszonnyolcz létra készen volt már, melyeknek széles fogain három harcos egymás mellett jól megfért.

Sőtét éj volt. Székely elrendelte az ostro-mot. Bethlen Gáborra a vár északi, Bektásra a déli oldalát bízta.

A tatároknak, kik a felmászást nem ked-velték, csak a nyitl esatákat, feladatukul té-tetett az ostromjelre lóra ülni, s az ostrom alatt körülnyargalva a várat, a védőket foly-tonos lövöldözéseikkel nyugtalanítani.

Az éj palástja alatt a létrákat szerencsé-sen a vár alá hordák a támadók; Jármy Miklós is az ötszögű torny alján aratott ügyességgel szerkezett ostromföldet alá föl-állította a romboló testudot.

Bektásnak az ugynevezett kendervárt kelle megrohanni, mely kívülről nehezen megmászható volt ugyan, a mennyiben e ré-szen a Nándorsánc meglehetősen vörösdítés-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

a francia politika ily ellenmondásokat, ily tehetlenséget nem tanusít!

„Ausztia uralmának Olaszországban vége van! Hadjáratainak ez a villafranciái béke által szentesített eredménye. A ki azt vitatná, hogy Ausztia még Florencz, Párma és Bologna mehet, annak előbb azt kellene bebizonyítania, hogy minket legyőzött. Adjuk meg Ausztia loyális és józan eszének, hogy ő ezt nem is igényli. Becsületünk tiltja Ausztriát jogosítottnak tekinteni a fegyveres beavatkozásra, midőn erre saját magunkat se ismerjük jogosítottaknak.“

„Franciaország nem avatkozhatik be tehát a végett, hogy a pápa világi hatalmát a Romagnában helyreállítsa, s Ausztriának sem engedheti meg, hogy ott a népeket leigazza.“

„Hol van tehát a kar, a mely a Romagnát alávesse? Valamely olaszországi hatalmasság talán? Egyetlen egy vállalkozni ele szerepet: Nápoly! De teheti-e? Hiszen elég baja van otthon; minden erejét meg kell feszítenie, hogy elhárítsa azon belső veszedelmeket, a melyek által fenyegetetik; ha az Abruzzokba kicsapni merészkednék, forradalomnak tenné ki magát. Aztán a nápolyi király ellen, a ki az abszolutizmus lovagja, a piemonti király szállana ki, a ki a népek szabadságának védője. A polgárháború mindent kockáztatna, s e veszedelmes kísérlet gyászos anarchiával végződne.“

„Aztán Nápoly fegyveres beavatkozása nem is lehetséges, minthogy ez nyilvános megsértése volna a semlegességnek, a mely minden olyan államnak ki van szabva. Nápoly tehát épp oly kevésbé avatkozhatik be, mint Franciaország és Ausztia.“

„Egyetlen egy beavatkozás szabályszerű, hatályos és jogos itt: az összes Európa beavatkozása, egy minden oly kérdések felett határozó congressusban, a melyek a területek megváltoztatása és a szerződések revidisjára vonatkoznak.“

„Az európai congressus illetékességét maguk a nemzetközi jog elvei igazolják. A párisi congressus teljes hatalommal megváltoztathatja azt, a mit a bécsi congressus határozott. A Bécsben 1815-ben egybegyűlt congressus a Romagnát a pápának adta. Az 1860-ban Párisba gyűlendő Európa másként dönthet annak sorsa iránt. S az a nevezetes, hogy 1815-ben a Romagnávaltségek szerint rendelkeztek; de ha 1860-ban azt nem adják vissza a pápának, egyszerűen csak egy teljesedésbement tényt regisztrálnak.“

„Európa, a mely Olaszországot 1815-ben feláldozá, csak több joggal bír, azt 1860-ban felszabadítani és megmenteni. A jog ugyanaz marad; csak arról van szó, hogy az jobban alkalmazassék. Azon ellenvetésre pedig, miszerint a nagyhatalmak többsége schismaticus lévén, nem competens a pápa tartományait elvenni, — csak azt feleljük: Minthogy azokat 1815-ben ugyanazon hatalmak adták, joguk van, megfontolni vagy nem fontolni, valjón 1860-ban meghagyhatják-e azokat birtokában.“

„Ohajjaj, hogy a congressus a pápa világi hatalmának szükségességét ismerje el, mint az európai rend lényeges alapját. Ez a fölvetés! A mi ebből foly, hogy a birtok kisebb vagy nagyobb területű legyen-e, másodrangú kérdés. Roma városát és a sz. Péter örökségét biztosítsák a nagyhatalmak a pápának tekintélyes jövedelemmel, a mit a kath. államok fejedelmei az egyház fejének mint tiszteleti és oltalmi adót fizetnek. A rend és a pápai szék sérthetlenségét védje a szövetségi hadseregben szemelt olasz katonaság. Lehetőleg fejelet községi igazgatás által a pápai kormány legyen fölmentve a közigazgatási aprólékos terhektől. A pápai területtől minden zűrzavar, háború és forradalmi gondolat legyen örökre eltávolítva, hogy lehessen elmondani: A hol a Krisztus helytartója uralkodik, egyetértés, jóllet és béke uralkodik ott.“

„Mint világi és istent intéző, a pápai hatalom mit se tarthat az embertől: örök az. De mint politikai intézmény minden megpróbáltatás és baleseteknek ki van téve, a mik csak embert érhetnek. Az egyház fejének függetlensége nem csak a lelkiismeret és vallás kezelése, hanem egyszersmind az erkölcsi egyensúly biztosítása a világon. Annak sorsa tehát egyiránt kell, hogy érdekeljen minden nagyhatalmat, akár katolikust, akár elszakadt (schismaticus) legyen az.“

„A szent szék egy vulkánon áll, s a pápa, a kinek isteni küldetése lenne a békét tartani fenn a világban, maga is szüntelenül forradalomtól van fenyegetve. A legmagasabb erkölcsi méltóság képviselője csak idegen fegyverek oltalma alatt áll fenn; e katonai occupatio védi és egyszersmind compromittálja őt, mert a nemzeti öntudatot sérti, s azt bizonyítja, hogy ő maga népének se szeretele, se tiszteletében nem bízhatik.“

„E szomorú helyzetet gyorsan segíteni kell, még pedig azon meggyőződésből kiindulva, hogy itt nem arról van szó: miszerint a sz. Péter öröksége apaszassék, hanem megmentessék!“

X Ujdonságok.

— Új-évi nemzeti ajándék. Két örvendetes tényt kell közönségünknek tudomására hoznunk. A kolozsvári főrangú hölgyek és delnök elhatározták egymás között a magyar irodalom és irodalomtörténet, a főrangú férfi ifjúság a magyar közjogi tizedes tanulatát; tanítójuk két igen kitűnő tehetségű férfi és nő; helenként három órát tanulnak; az első két tanóra január 2 és 4 n. lön megtartva gyönyörű ifjúság jelenlétében és részvétel mellett: hölgyek, fiak magyarosan öltözve egyúttal egyig. A közörségre éret, sőt hajlottkorú férfiak is jelennek meg — örvendni és bátorítást s lecczék adni! Az istent tegye állandóvá a nemes, a dicső igyekezetet! Írók, irodalom örvendjetelek, s kies haza légy büszke leányaidra s fiaidra, kik akkor mutatják szeretelek legnagyobb jelét hozzád, midőn arra leginkább szükség van! Megvagyunk győződve, hogy ennél szebb új-évi ajándékkal a két országot hírlap még nem örvendeztette.

— A helybeli cs. kir. rendőrbizottság 1859. évben összesen 517 forint összeget vett be a tánczenedőyekért, s vendéglő helyiségeknek a rendőrbizottság kiszabott órákon túl engedélyezett nyitvatartásáért; mely összeg az itteni tanácsnak rendelkezése alá adatott. Ugyan egy kimutatásból látjuk, hogy a cs. kir. rendőrség által ez évben összesen 2564 egyén eseti letartóztatás alá.

— A mint hiteles helyről értesülünk, Szebenben a Kázin cz. alapítványra, már közel 400 frint gyűjtetett egyik előkelő hazánkfi által, melyben nemcsak az ottan lakó magyarok, de a szászok és románok is szép részt vettek. Számos szász kereskedő 5—10 forinttal járult a magyar nemzeti cél gyűjtésére, szép jelöléssel annak, hogy a nemzetközi egyetértés

mind nagyobb gyökeret ver. Annál inkább sajnáljuk, hogy míg a magyarok irányában mindig tartózkodóbb Szebenből ily örvendetes jelenségről kell értesülnünk, addig Háromszék piacáról a magyarokkal történelmileg is mindig rokonszenvezett Brassóból a „Krons. Zeitung“ mult évi 205-dik számában a „N. Nachrichten“ ellen egy oly polemitát látnunk, mely történelmileg alaptalan, s a jelenben a magyar nemzet igényeit lehunni kívánó állításokat hoz fel színe. E cikk nemcsak Erdély minden művelődését az itten legkisebb számú szász nemzetnek tulajdonítja, de még a magyar harciasság valódi vívmányait is gyönigeti akarja. Feltűnő kérdékenységeiben többek közt így ír: „A szászok voltak a legvittezebb harcosai a magyar királyok hadseregének, és segítették sok fényes győzelem kivívásában, melyért jutalmuk gyakran kiáltó hálátlanság volt.“ Az utolsó Árpádok trónja — írja tovább e lap — nagy részben a szászok erején nyugodott. Nem huzza le e némes nemzet érdemét és tett szolgálatait, de a tulvitt dicsekvés neveléses. A 170,000-nyi néptöredék egy négy tengerig terjedő birodalom fenntartására igen kisd contingent adhatott. Eppen a szász nemzet pedig mint polgár és műiparos nép, igyekezett kiváltságok által is városait a hadkötelezettség alól mentesíteni, s a mint éppen a „Kronst. Zeit.“ által annyiszor idézett, s a magyarok irányában éppen nem buzgólkodó Teutsch maga írja az erdélyi szászokról írt történetében: a szász nemzet egész összege csak is 500 fegyverest adott mindig a csatákra, annyit is csak a hon határain belül; tehát az egész nemzet annyit, a mennyit száz székely főnémes: vagy egy kis székely század kerület adott, s a mely összeget egyetlen magyar főúr banderuma kétszeresen meghaladott. Adjuk meg mindenkinek a magáét. Silány érdem az, mely mások ki-sebbitése által akar nagyának mutatkozni.

— A Kassán folyamban lévő késmárki protestans perről a bécsi hivatalos lap dec. 28-iki esti lapjában, bemutalni törekszik, hogy az nem a vádlottak vallásos meggyőződése ellen van intézve, hanem az 1852. máj. 27-diki közönséges büntető törvény 65. §-sa értelmében kezdetű, mely szerint közönségháborúkat ténylet követi el, ki törvények, bíróságok, vagy más hatóságok elleni engedelmességre csábít, a vádlottak pedig a hivatalos lap értesítése szerint ennek elkövetésével vádoltatnak, mint ki irás és szóvali felhívásban az evangélikus egyház elnököknek és közsegeknek azt ajánlják, hogy nagyobb bonyoldalmak elkerülése végett, „maradjanak a régi (egyházi) alkotmány“ mellett.

A hivatalos lapot meg nem illetheti, hogy e kérdésben ujjmutatást adjon; s azt kerülni is látszik, midőn igyekeznek csak is az államügyesség indokait eladni: de egyszersmind a törvényszékek teljes függetlenségére utal. Mi nagy figyelemmel várjuk e törvényes kérdés fejlődését, mert a mi törvényismeretünk és fogalmaink szerint, az emberi meggyőződés és a vallásiakban mint a politikaiakban is, nemcsak az elméletet, de a külsőt, a szerkezetet, a jogi előzmények idő által szentesített formáit is egyaránt öleli magába, s mint az elméletben az istenség hite, úgy a formában a protestáns egyházak autonómiaja, a vallásos meggyőződés körébe esik, és annak lényegét képezi: mert a protestantizmus 30 éves harca leginkább éppen az önkormányzat jogáért folyt. Hogy ezen önkormányzat a cs. kir. nyilatparancs által van-e kockázva vagy nincs? arról nem szólnunk. Csak azt hisszük, hogy az ellenkező vélemény lehet őszinte és benső meggyőződés által indokolt, s most az a kérdés, ha ezen benső meggyőződés terjesztése bűn-e vagy erény? Ezen vártunk nagy érdeklődéssel a kassai törvényszék döntvényére.

Nemzeti színház. Vasárnap jan. 1-én e színpadon másodszor „Egy királyné“, dráma Tóth Kálmántól.

Hétfőn 2-án „Falusi egyszerűség“, vígjáték 4 felv. Töpler után Nagy J.

Kedden bérletszünettel s felemelt helyekkel „Éjszaki csillaga“, nagy opera 3 felvonásban, fordította Havi, Scribe után; zenéjét írta Meyerbeer. A kiállításban nagy ügyességet fejtett ki az igazgató, valamint az előadásban az egész társaság. A népes közönség jól mulatott, s az igazgatót, Bodorfit, Fridrichnt többször kihitták.

Sajtóhibák. Közlebbi lapunk naplója végén közölt német verszetben következők sajtóhibák maradtak: 1-5-dik sor „Volk“ helyett „Volke“, 5-dik sor „fremden“ helyett „fremder“, 16-dik sor „Schwingend“ e helyett „Schwingen“, 24-ik sor „weckt“ e helyett „reckt“.

Politikai hírek.

— A pápa világi uralmát megtámadó röpirat foglalkodtatja még mindig a politikai köröket. Egy legközelebből Párisban tartott minisztertanácsban is történt ez iránt indítvány, hol a röpirat általában élénk vita tárgyát képezte. Walewzski gr. és Baroche erőteljes szót emeltek ellene, de Billault belügyminiszterben érlelés és ékesszóló védőre talált. A császár az egész vita alatt mint mondják — néma maradt, csak annak befejezte után adá szavát a gr. Walewzski által indítványozott demeti ellen. A mennyire elégtelen Walewzski e publicistai dolgozattal, színtől igen bírja az Persignynek teljes tetszését, a ki Londonba lett visszatérte előtt ugy nyilatkozta, hogy semmi se lehet annál alkalmasabb az Angol- és Franciaország közti jó egyetértést az olasz ügyek rendezésére nézve megszilárdítani. Valóban ismételt is erősítik azt más oldalról, miszerint Angliának az egyházi állam iránti francia tervek pártolása felől nem lehet kétség. A röpirat nagy horderejére nézve további adatul szolgálhat az is, hogy diplomatai körökben már is a congressus tovább halasztásáról beszélnek a röpirat következtében, s hogy a mint Párisból a „Hamb. Nachr.“-nek írják, a nuntiuson kívül Metternich hg is felvilágosításokat kért volna a francia kabinetől a röpirat iránt, s az adandó választól volna felfüggesztve Rechberg grófnak Párisba utazása. E hírek ugy mint a „N. Pr. Ztg.“ azon tudósítása is, hogy Gorcsakoff hg elutazásának elhalasztása is valószínű, az látszanak mutatni, hogy a francia tervek a diplomácia terén még éppen nincsenek annyira kiegyenlítő utjai, mint talán hívek.

A híres röpirat szerzőjének nevét, mint látszik jónak tartják meg rejtveken hagyni; de mindenből, a mit beszélnek, az sül ki, hogy a szerző művét a császárnak eléje terjeszté, s az utóbbi a munka közzétételét helyeselte, sőt hogy a művön magas eszmék nyomán javítások történtek volna. — Mi a röpirat eszméit illeti, azok általán véve viszhangra találunk az eu-

rópai közvéleményben. A „Constitutionnel“ igazat ad a „Times“-nek, midőn a „Pápa és a congressus“ című röpiratot ugy tünteti fel, mint kifejezését két nyugati hatalom közti egyetértésnek; mihez egyebíránt képmutatás szenteskedéssel hozzá teszi, hogy Franciaország korántsem akarja a pápa világi hatalmát lerontani, hanem csak a mai idők szükségéirehez képest átalakítani. A röpirat azonban oly merész kézzel vagdalja e hatalmat, hogy „nem sok marad fenn belőle“ az átalakításra.

Van egy erős szírt, a melyen könnyen megtörhetik III. Napoleonnak az egyházi állam iránti terve — a francia clerus. E szírtet eddig kerülgette a franczia császár, s hogy jelenleg azzal harcra ereszkedik, mutatja, hogy saját hatalmát e támasz szükségére alól kinőttné tartja. Az „Univers“-től legálább nem sokat látszik félni. Két egymásra gyorsan következő megint erős lecczét adott a jó Veillot-nak arról, hogy Olaszországot illetően az „egyház-igazgatás“ sem szabad többé, vagy mint a megintés indokolta van: „hogy politikai igazgatás szerveztessék vallásos ügyek alatt. Egyebíránt senki se szánja fájlatja az „Univers“ sorsát; ő, ki a szabadság nevét oly gyakran megszenteltelenítette, s azt mint szabadsámat csak az egyház- és államban levő szabad elemek elnémítására kívánla használni, jogát már rég elvesztette arra, hogy a szabadság szent nevére hivatkozzék.

A római kérdéssé állásáról a „Courrier du Dimanche“ következő felvilágosításokat ad, melyeket szokása szerint ezuttal is egy német városból Frankfurtból vett: „A pápa sajátkezü irata III. Napoleonnak utolsó felhívása a francziák császárszájához. A pápa kifejti a sz. szék politikáját, tudal adja agályait, jelöli a magatartást, melyet meghatalmazottai a congressuson követni fognak, s kifejezi reményeit a hatalmak jövő munkálata iránt. A pápa iratát ezen szavakkal végzi: „A pápa kívánja a congressustól, hogy Krisztus helytartójának igazság szolgáltatassék.“ Ugyanakkor a pápa sajátkezü iratokat intézett egyszersmind az ausztriai Császár, a spanyol királynő, a portugali s nápolyi királyokhoz. Ezen iratot a pápai nuntius 16-án adta át Párisban s 22-én megjelent a röpirat, mely a pápa komoly iratára éppen nem valami baráti válasznak tekinthető.

— London, dec. 19. A két nyugati hatalom közti Olaszországot illetően létező pillanati egyetértés dazára a fegyverkezesek a csatornán innen s túl is tartani fognak ezután is. Lord Palmerston f. hó 21-én jelen volt Romseyben a földmunkások sorkéntesére tartott évi gyűlésen s a jutalmak kiosztásánál az elnökséget vitte. Ez alkalommal egy beszédet tartott az egybegyűlt bérlekhöz s földmunkásokhoz s később egy második beszédet a lakomán. Az utóbbi beszéd igen figyelemreméltó. Ebed után folkel Palmerston s így szólt:

„Már ittunk a béke-ministerek (papok) egésségeért, de nem lehet örökké a békében bízni, s lehetséges is, hogy azt általános háboru fogja felváltani. Ezért most egy áldomást indítványozok mindazon intézetek javára, melyek bennünket hadi időben védelmezni s képesíteni fognak, a béke áldását ismét visszaszerelni. Tehát a hadsereg és a hajóhadra! Büszkén mondhatom, hogy véleményem szerint, legalább békeidőben, soha egy percz sem volt, midőn a hadsereg s hajóhad jobb karban lett volna. Nem kétkem, Angliának mely meggyőződése, hogy a békét legjobban ugy őrizzük meg, ha megmutatjuk, hogy képesek vagyunk, magunkat megtámadtassák esetében védelmezni. A dolgok jelen állása mellett nézetem szerint semmi valószínűség sincs reá, hogy a hadsereg s hajóhadnak ugyanazon kitüntetéssel, mint korábbi időkben, kellend kötelességet teljesíteni. A szellem, Angliában ujabbban azon általános kiterjedés által nyilvánult, mely az önkényes csapattevek szerveztében történt, hatalmas hatást tett nem csak nálunk, hanem az egész világon. Azon tiszteletet gerjesztő, melylyel az összes nemzetek oly ország iránt viseltetnek, mely, a nélkül, hogy bármely támadó szándékot táplálna, mutatja, hogy el van határozva, ahhoz, a mi az övé, szigorun ragaszkodni, s magát minden ellenséges jövevény ellen megoltalmazni. Még egyszer ismétlem: azt hiszem, miszerint a dolgok jelen állásában semmi sem mutat arra, hogy teljes valószínűség szerint más alkalmunk kínálkozzék e harciasság szellem kitüntetésére, mint az által, hogy partjaink megoltalmazására készeknek mutatkozunk. De mindnyajunknak nagy megnagyatására szolgálhat azon öntudat, hogy a hadsereg s hajóhad a magasság azon mértékéhez képest, melyre békeidőben emelhetők, tökéletesen kielégítő állapotban léteznek, s hogy az országunk van módja, melynek segítségével, ha fegyverkezéseink gyors nagytársa szükségessé válnék, a pillanat szükségének megfelelően képesek.“

Az utolsó toaszt, melyet szintén I. Palmerston mint elnök mondott, a sajtó ónak szólt. Így hangzott:

„Fölkelek, hogy hódolatomal fejezzem ki az iránt, a mit mindenesetre az ujszerű civilisatio egyik csodájának tekinthetünk. Értsem a sajtót. Mindenki előtt, ki most egy a mult században kijött ujságot összehasonlít a ma megjelenő csodálatos lapokkal, nagy mértékben kell az ellentétnek föltűnnie. Az anyag tömege, a földolgozásban mutatkozó tehetség, a mindenemű hírek telje, miket ma naponként majd minden lapban találunk, találó bizonyosságai a haladásnak, melyet az emberi értelmesség napjainkban tett. A sajtó valóban kiállhat az összehasonlítást a gözgéppel s a villanyátvívóval; de van tevékenységének egy része, mely az utolsó években mindenek fölött kifejlődött. Hallottam, hogy a mult század végén élt egy Woodfall nevű ember, ki a vitákat közzé szokta tenni, s miként téve ezt? Hallomás szerint bement a községek házának karzatára, ott arczát kezeibe temelve figyelmesen hallgatta, a mi mondatot, haza ment, megívt két pint sert, más nap reggel fölkel s álmai és emlékeztéből összefűzte azt, mit ülési jelentésnek neveztek. Mai napság a gyorsírók ügyessége s gyorsasága oly bámulatos, hogy ha szónok nem ügyel, a tudósítók oly dolgokat írnak, melyeket jobb lett volna nem mondani. Emlékezem, hogy egykor egy tiszteletré méltó követ, Richard Keene, panaszkodott, hogy a gyorsírók az általa elmult este tartott beszédnek nem szolgáltatnak teljes igazságot. A válasz, a mit nyert, talán inkább csipős mint udvarias volt, így hangzott: „Keene ur, mi abból, a mit ön mondott, oly jó beszédet csináltunk, a mint csak lehetséges volt. De ha ön munkánkkal nincs megelégedve, ugy legközelebb azt fogjuk hozni, a mit ön valóban mondott s bármint tartson is ön arról, mégis tartunk tőle, hogy ön barátainak ez élek nem igen fog izleni.“ Valóban bámulatos azon pontosság, melylyel a községek házában tartott beszédek közöltetnek. Ha e beszédek oly-

heműek, hogy a figyelmet magukra vonják, úgy szóról szóra adnak, s én valóban nem foghatom föl, mint képes az emberi kéz a mondottakat oly gyorsan s pontossággal követni. Én úgy mint sokan mások egyszer lecsékkelt kezdtem venni a gyorsírásban; de nyíltan megvallom, hogy két teljesen legyőzhetetlen akadályra bukkantam. Egyik abból áll, hogy gyorsírásilag nem tudtam írni, s a második és nagyobb abból, hogy hogy azt, a mit írtam, nem tudtam elolvasni. Én most áldomást iszom azon intézményre, melynek a civilisatio haladása s az ország összes érdekei oly nagy hálával tartoznak. Éljen a sajtó!

Talán nincs miniszter a világon, kinek a sajtótól annyit kellett volna szenvednie mint éppen L. Palmerstonnak, s most mégis hódolatát viszi meg neki; egyébiránt ő igen jól tudja, hogy háboru esetében a sajtó vezetői Angliában a szellemek seregét, s ezért a sajtónak hozott toaszt a hadsereg s hajóhad életése után, a lord eszmemenetének jellemzésére nézve jelentőséggel bír. A londoni lapok ma egyhangulag köszönetet mondanak a nemes lordnak az ő elismerésért.

Ujabbak. — Nagy feszültséggel várják mindenütt az új évi köszöntést, melyet a pápai nuntius L. Napoleonhoz intézendő, s a császárnak arra teendő válaszára; a helyzet ezáltal tisztulni fogna. Azon felvilágosításokról, miket a nuntius Walewyski gróftól kívánt, az „A. A. Ztg.”-nak így írnak Párisból: „Dec. 23-án panaszt tett a nuntius Walewyski grófnál a „Siècle”-nek egy gúnyczikke miatt, mely a pápát felvilágosítást kérve a rópirat felől is. Mint egykor Hubner bárónak, neki is felelte a gróf: hogy ő maga részéről meg van győződve a hírek alaptalansága felől, mely a rópiratnak magas eredetét tulajdonít. Azonban ovakodott a külügyminiszter, csak egy szóval is megtagadta a rópiratot. A „Siècle” cikkeit kárhóztatta a gróf, igérve a belügyminisztert arra figyelmeztetni. Azonban Billaut s Laguerrière algróf nem láttak semmi okot a „Siècle”-nek megintésére. Figyelemre méltó, hogy a híres rópirattal azonos időben egy rópirat jelent meg Párisban d'Azeglio marquisától is francia nyelven ily cím alatt: „A politika és a keresztény jog az olasz kérdés szempontjából tekintve”, melynek iránya azonos az említett rópiratéval.

Egy harmadik rópirat: „Róma és tartományai”, mely éppen most Párisban Berardi olasztól jelent meg, szintarról szól, hogy a pápa világi hatalmát — bármely határok közt is —

külföldi őrsg nélkül lehetetlen fönttartani, s javasolja a római tartományok felszabadítását, s Rómának szabad semleges várossá emelését, a melyben a pápa a legtokéletebb függetlenségben trónolhatna, a nélkül azonban, hogy a város igazgatásába elegendnek.

— Párisból, dec. 29-dikén távirják: „Az orleansi püspök felszólalt a „Papa és a congressus” rópirat ellen; a „Constitutionnel” partolja a rópiratot.” Indul tehát a nagyszerű küzdés az egyház és világi hatalom között; megvált, melyik részére adja nyomatékát a világ hatodik nagyhatalma — a közvélemény.

Ugyanez napi távirat jelenti: „A párisi börzén falgasaz jelenti, hogy a pápai nuntius nem utazott el.” — Külföldi más hírek is nyugtalanítják e napokban a rémlátó börzét. Nemcsak Bécs, Madrid és Rómából érkezett tiltakozványokról, hanem egyenesen arról volt szó, hogy a szent szék elhatározta L. Napoleon excommunicationját. Annyi való, hogy Rómában a rópirat villámszerű hatást tett, s megjelent után azonnal miniszteri tanács tartatott, minek folytatn Antonelli bíbornok jelentéte Grammontnak, hogy az első meghatalmazottnak utazása a rópirat folytán el van halasztva.

Bécs is, képzhetjük, mily váratlanul lepte meg a rópirat. A hercegek restaurációja, sőt a Romagnának is törvényes ura alá visszakerülése iránt mindinkább gyűl a nehézség. Azonban még mind remélik, hogy a „Moniteur”-nek egy szava enyhíteni fogja az aggodalmakat, s az európai katolicismus felzudulása előtt meg fog hunyászodni a francia császár.

— Az orosz és porosz meghatalmazottak, egy hallszik, még a congressus előtt külön értekezletet fognak egymásközt tartani. Ezeknek maguktartása sokat teend arra, mely mérvben valósulhatnak a napoleoni nagy tervek. Poroszországban e perczben sok vélemény oda irányul: Németországnak inkább az állna érdekében, hogy Szardínia minél erőteljesebb állammá emelkedjen. Egyébiránt majd az oroszától kapja meg a porosz az irányadó tanácsot.

Az olaszokat egy felől felbátorította, de másfelől nyugtalanította a francia szózat. A fejedelemek visszahelyezését ugyan elejtve látják, de másrészt napfényre jönni azon tervet, mely szerint Angol- és Franciaország által egy új közép-európai állam élén Ferdinand toscanai hg lenne kizemelve. Ezen új tervtől annyira megrendbentek az olaszok, hogy új nemzeti demonstratiokat kezdtek szervezni az annexio javára; a

Romagnában úgy mint a hercegségekben monstre-kérvényeket írnak alá, sőt a toscanai parlamentben indítványt szándékoznak tenni a bekebelezés iránti általános szavazatra.

A „Nat. Ztg.”-nak írják Párisból: „A pápai nuntius és Metternich hg felvilágosítást kértek volna Walewyski gróftól a rópirat eredetéről nézve; mire ez a francia kormány nevében visszautasította minden részvevő résztvevő szerzőségben, kijelentvén mindazt, hogy a rópirat eszméi mégis nem egészen megvetendő. Hogy legalább Romagnának az egyházi államtól való elválasztása be fog következni, azt kicsinált dolognak tartják.”

Egy más távirat szerint Metternich hg jelentette volna Rechberg grófnak, miszerint Walewyski gr. azzal biztatta a diplomatiai testületet: valámig ő hivatalában marad, a rópirat nem lesz a francia kormánynak programja; azonban a tapasztalás mutatja, mit tarthatni az ilyes miniszteri ígéretekéről.

A mélyen felzavart hangulat Párisban még mind tart, legújabb hírek szerint is. melyek a congressus egybeüléptére nézve nem igen hangzanak kedvezőleg, s a félhivatalos „Constitutionnel”-nek kelle dec. 30-án újból magára venni a csillapító szerepet, s a nyugtalanító híreket megcáfolni. Annyi igaz, hogy már a fogadások nagyba mennek arra nézve, hogy a congressus teljességgel nem jöved létre.

— A Chinába rendelt francia csapatok hátralévő része is rövid időn után induland egy angol hajón. Montauban tk főparancsnok jan. 12-én indul el, mint hírlk. A tk nagyon terjedelmes felhatalmazásokat kapott, úgy a katonai működések vezetésére, mint a diplomatiai egyezkedésekre nézve. Mindazáltal nem találtott volna észszerűnek az angol kormánynyal egyetértőleg azon terv, hogy egész Pekingig kell ellenségesen nyomulni. A francia hadtest 10,000, az angol 8000 emberből áll. Ez utóbbi azonban később 11,000-re fog felszaporítani.

— Azon Belgrádból jelentett hír, hogy a diplomatiai alkudozások a szerb kormány és a porta közt felbeszakadtak volna, nem valószínű meg; a consulságok közvetítése által kiegyezés történt.

Bécsi börze. Dec. 31-én: Nemzeti kölesön 79.50. pft. — Metalliques 5 pcentes 72.70. Urbéri papírok: magyar 73.25. erdélyi 71. — Bankrészvény 904. Korona 17. Cs. k. arany 5.86. Ezüst 24.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(828)

Sz. 8623.—1859.

(3—3)

Pályázati hirdetmény.

A Kolozsvár városi tanácsánál üressébe jött egy járulnoki állomásra, melyhez 262 frt 50 kr o. é. évi fizetés van kapcsolva, vagy esetlegesen, egy hasonló évi járandósággal ellátott tan. irnoki állomásra a jövő 1860. évi febr. 10-ki napjáig bezárólag ezennel pályázat nyitattik.

Az ezen állomásra pályázni kívánók arra utasítottak, hogy ebbeli k'elmöket szabályszerű béléggel ellátva, az irt határideig alólírt városi tanácshoz adják be.

A járulnoki állomás elnyerésére szükséges, hogy a pályázó a magyar és németnyelv tudását, főleg a nyelvkbeni fogalmaz si képpességet s bevézett tanulmányait,—az esetleges irnoki állomás elnyerésére megki. antatik, hogy a magyar s német nyelvbni jártasságát és képeségeit, mind két esetben pedig eddigi közszolgálatát, úgy politikai és erkölcsi feddhetlen magaviseletét tanúsítsa.

A tanácsból Kolozsvártt december 20-án 1859.

NEM HIVATALOS.

(832)

Cs. kir. kizárólagos szabadalommal ellátott

Anatherin-szájviz

egy üvegce 1 ft 40 kr o. é.

Cs. kir. kiz. szabad.

ANATHERIN-FOGPÉP

egy porcellán-adag 1 ft 23 kr o. é.

FOG-OLÓM

egy tégely 2 ft 10 kr o. é.

Növényi fogpor,

egy iskatulya 63 kr o. é.

Ajánlja **Popp J. G.** fogorvos **Bécsben.**

vényeknek árát, a visszafordulandó postával a legontosabban kézhez juttatja, csak kéri ilyen esetekben a cím, lak és utóposta hibátlan feljegyzését.

Debreczen, december hóban 1859.

E. Kiss Zsigmond,

váltó irodája Debreczenben a főtérn Schafferház 2140 szám alatt.

(834)

Wertheim F. és Wiese urak

tűzvész és betörés ellen biz'os szekrényeiknek cs. k szabadalommal ellátott első gyárába Bécsben. Lajbach, 8. december 1859.

Folyó hó 4-sőjén erős ablaki vasrostélyok kifizetése után irodamba tolvajok hatoltak be, a kik megkísérték vaseszközökkel feltörni az önköztől 1857-ben vett szekrényt. E szekrényben készpénz és jelentékeny értékű papírok voltak elzárva, s csak az önköztől vett szekrény derék szerkezetének köszönhetem, hogy a merénylet nem sikerült, s az abban levő vagyon megmentetett.

Az önkö gyártmányának hasznossága, ilyen példák felmutatása mellett, nem szorul további ajánlatra. Tisztelettel vagyok

Gregorits József, szállítmányozási és bizottmányi ügynök

(835)

Kölesön.

A lölt erdélyországi birtokra már száz ezer forintnyi kölesont kieszközölt, s kölesön meg birtok-eladási üzletekre is ajánkozik.

Scheinert Nándor, nyilvános Ágens Bécsben.

(782)

Az általánosan kedvelt s orvosilag sikerrel elismert

Steier fűnedv

mell betegnek.

Mindig frs minőségben kapható: Kolozsvártt: Kozák Eduárd, Szebenben: Zöhner J. F. Brasóban: Hoffman J., Segesvártt: Misselbacher G. W., Beszterczén: Kolp Fr. és társa, Maros-Vásárhelyt: Fogarasi D., Décsen: Szathmári P. uraknál

Egy üveg ára 50 kr ezüstben, vagy 87 kr uj pénzben.

(836)

A kolozsvári kivált. kereskedői t rsulat tanodájában a két elemi osztály tanítójának állomása megürült. — Az alkalmazandó a földrajzból, szám- és magyar nyelvtan s helyes írásból minden ünnep- és vasárnapon egy-egy órát köteles adni. Évi fizetése 157 ft 50 kr uj pénzben. A ki vállalkozni hajlandó, bizonyítványait (az erkölcsi ségre vonatkozó mulhatlan szükségessé) mutassa be tanodai felügyelő Ákon t z János urnál, akár a monostor-utczai szögleten levő kereskedésében, akár kü'sö-monostor-utczai saját házában.

(837)

Hirdetés.

Torda-járásában kebelezett Egerhegy helységben levő bel-birtokosok a „tagosítás és tulajdon birtokos szabad használatások iránti egyezkedés és rendelkezés végett az ezen 1860-ik év jan. 24-ik napját tűz ki.” Ennélfogva minden azon helység határán szabad birtokkal bíró birtokosok a kitűzött időre Egerhegyre, akár személyesen megjelenni, akár felhatalmazó levéllel ellátva személyesöket elküldeni tisztelettel fölkérnek.

Egerhegy tanácsától

(838)

A tekei tized tárgyában báró Györffy Pál által a mai napra hirdetményezett birtokossági gyűlésen az illető birtokosok közül csak néhányan jelenvén meg, a miatt ez úgy kellőleg nem tárgyalhatott. Mi után azonban, minden tekei tized birtokost egyiránt illető igen lényeges kérdések volnának elhatározandók, azon néhány megjelentek a jövő 1860 dik év márczius utózáig terjedő bejuthetési időhaladékok kérétek. Ennek következtében ezennel felszólítottak nemcsak a Vas, hanem a Torma részeniek is, tehát minden tekei tized birtokosok és tulajdonosok, hogy az ezennel meghatározott, és a jövő 1860-dik év január 28-án M.-Vásárhelyt, az „Arany kereszt”-nél tartandó újabb gyűlésen személyesen, vagy megbizottjaik által a tárgyra vonatkozó adataikkal sziveskedjenek megjelenni.

M.-Vásárhelyt, dec. 12. 1859.

APOR GYULA, mint a gyűlés által megbizott.

(839)

Eladó gyümölcsös.

A Házsongárba két fertály gyümölcsös örök áron eladó. Értekezhetni ez iránt a tulajdonossal, belső-farkasutca 57. szám alatt.